

กาพย์ห่อโคลง

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงเทพยรัตน์กิริฎกุลินี

โปรดให้พิมพ์ประทานในวันขึ้นใหม่

พ.ศ. ๒๔๗๕

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

หนังสือส่ง
ห้าม
นำออกนอกห้องสมุด

ค
๕

เลขหมู่	4209.1 ๗452 ๗65
เลขทะเบียน	003243
วัน, เดือน, ปี	-3.ก.พ.2531

2500

คำนำ

ภาพยี่ห้อ โคลงที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ ต้นฉบับเป็น
สมุดดำเขียนด้วยมือ มีจดไว้ข้างท้ายว่า “พระศรีมหาโพธิ์
แต่งภาพยี่ห้อ โคลง” กล่าวกันว่า พระศรีมหาโพธิ์เป็น
ราชการครั้งแผ่นดินพระนารายณ์กรุงเก่า มีเกียรติว่าเป็น
กวีดีชื่อคน ๑ ในครั้งนั้น และว่าได้แต่งภาพยี่ห้อโคลงที่
ยังปรากฏอยู่จนบัดนี้ ๓ เรื่อง คือ โคลงอักษรตามเรื่อง ๑
โคลงเฉลิมพระเกียรติพระนารายณ์เรื่อง ๑ ภาพยี่ห้อ โคลง
เรื่อง ๑ ได้พิมพ์ในหนังสือวิริยญาณแฉวงทงนนั้น แต่พิมพ์
มาเกือบ ๕๐ ปีแล้ว โคลงเฉลิมพระเกียรติพระนารายณ์นั้น
ราชบัณฑิตยสภาได้จัดถวายพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรม
หลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี ทรงพิมพ์ประทานผู้ถวายรัตน
ในวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ. ๒๔๖๘ อีกครั้ง ๑ แล้ว จึงจัดภาพ
ยี่ห้อ โคลงถวายทรงพิมพ์ประทานในวันปีใหม่ พ.ศ. ๒๔๗๕
เพื่อให้เขาชุดกัน

ราชบัณฑิตยสภา

วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

กาพย์ห่อโคลง

ร่าย

- ๑ ค่ำวีถีทวิจิตร์ดกนร พินิตพินิตประนตประนม
บังคมคัตถ์อัญชวดี ตรันรเทพผู้ห้าวท้าวผู้หาญ
เรื่องฤทธิชาญไชยเดช อันวิศค์วิศาต
ถ้วนดบดถานตรระศักดิ์ จงบริรักษ์ช่วยชี
ทศที่ทางใด ผึ่ง่ายได้จงได้เห็น
ขอเป็นที่ทางที่ถึง กถณิตรตรงร่วมรมยเกษ
ศัตยแดนทวิหมื่นใหม่ จากอยุธยาไทย
ที่พึงพูดเกษม ๗
- ๑ หมิงชายหตายด้าซ้อง มามีก้องถ้องแถวทาง
ฝูงบ่าวสาวด้าอาง รางซางแกตั่งแต่งตุงาม ๗
- ๑ หมิงชายหตายด้าซ้อง โนเน
ฝูงบ่าวสาวด้ารวดเด่ ยัว้ม

ดูงานผ่าน โถเก

แต่งแง่แพรวพรายพรม

๑ ภาควิศวกรรม

คัมภีร์นึ่งเดี่ยวคณ

๑ ภาควิศวกรรม

แต่งสว่างกตางโพยมใจ

มหรสพจบการโถม

เขียนบายรายเรียงหน้า

๑ ดาวชายตายนึ่งเกย

ดอกไม้ ไล่ห้อยหู

๑ ดาวชายตายนึ่งเกย

ยกย่างพดางจงใจ

ทัดเพี้ยเขยกันไร

เมียงมายกตางกตางดู

๑ เทวศรัทธาธรรม

เดื่อหยันหม่นศรีมอ

ศวรรราช

พริบพริบพรมา ๑

แต่งสว่างหน้าผา

ดูกตเห็นเด่นหนังงา ๑

แต่งง โนม

แจ่มฟ้า

ใจโดย

นึ่งด้อมแดงแด ๑

ยกย่างเดี่ยวเขยวอินตุ

พริบพริบบายมายเมียงหญิง ๑

เกโต

จ่อชู

เพราเพริด

เดี่ยวด้อมแดงแด ๑

คาดชายแครงแบ่งทองท้อ

เดื่อมคอเกิดขงเมียงโอ่อม ๑

- ๑ เทวครีศรีตั้งแฉัด ดรรพาค
 คาคกรายชายทองวาง รุ่งรุ่ง
 ศรีฟ้าผาดนงบาง เยาว่อง
 อมเมียงเชิงชมดพุง กัดนกลุมใจหญิง ฯ
 ๑ เดิรกตางพดางติดนิ้ว ชุชายหัวผัวนำเพลง
 บ่าวหนุ่มครุ่มเลี้ยงเครง วังเวงหัวนบนใจหญิง ฯ
 ๑ เดิรกตางพดางติดนิ้ว นำเพลง
 ผุงบ่าวพราวพรูเครง เพ็รียกพร้อม
 หญิงฟังหวังใจเดวง รัศราศ
 เขมอยู่ภูเพองห้อม เด็ดช้องตาเด ฯ
 ๑ เของกรายผายดีตา ดาวสอดตาหว่าใจหวัง
 ดักแดแต่เบองหลัง ดูหนึ่งหน้ายบายเมื่อนมา ฯ
 ๑ ไชยชายกรายแกว่งเของ ดีตา
 ดาวหนุ่มชมชายตา ต่อต้าน
 ดักแดแต่ไทดมา เมียงม่าย
 นอกบงคั้งในห้าน หินเว้าเดี่ยวดมร ฯ

- ๑ ผาดเห็นเพญผ่องหน้า โฉมதாகหัดอ้าเอวกลม
 ๕ ควักทรงในนม แต่งผมไปดไรเพริดเพรา ๗
- ๑ ผาดเห็นเพญภาคเนอ นวดนม
 ๕ คุมแต่งแดงไรผม ไปดไ่แปด
 ออกแบนแอ่นเอวกลม กามะศ
 ๕ ควักทรงในแท้ย แยะยืมเปรมปราย ๗
- ๑ ผิวพรรณกรรณเกษแดง นุ่งท้องแดงแต่งเชิงชาย
 ๕ ห่มหิ้วรวทองพราย เดิกรายขนาดผาดกลางฝูง ๗
- ๑ คีร์พรรณกรรณเกษเยื้อง ยูรหงษ์
 ๕ นวยแน่นแฉ่งฝูงหงษ์ พวกพ้อง
 ๕ ท้องแดงแต่งชายผจง ดายเด็ค
 ๕ ห่มสระไบโยหญ้างอ หิ้วรวทองพราย ๗
- ๑ ตะมุนบุญแต่งแฉ้ว ๕ ตะม่อมแก้วแล้วผันผาย
 ๕ ตะไมไปดชูชาย ๕ ตะเมี่ยมมายบายชำเดื่อง ๗
- ๑ ตะมุนบุญแต่งแฉ้ว ๕ เกตาเฉตา
 ๕ ตะม่อมกุดอมกตมเปตา ๕ เปดั่งแก้ม

ละไม่ไปด่งามเอา

ใจโดกย

ละเมียดเอี้ยดละอายแต่้ม

ค้อด้อฎามี่ ฯ

๑ รัศรวยชวยชรวบฐึ
หึนหวอนบ่วนใจชาย

หลงใหลด้อยู๋จนตาย
ฤคตายได้ไผ่ค้นหา ฯ

๑ รัศรวยชวยชรวบฐึ
หัดบ่ต้นมด้นหลงใหล
หึนหวอนบ่วนปองใจ

ชายใด
คคว่าง
ริงราค

ฤาใครโคดคตาข้าง

แนบเนอนวดดมร ฯ

๑ ด้องแดแปรต้อกกัน
ด้องไผ่ใครกรัธา

ด้องกระดัดบั้นใจหา
ด้องตาค้อจ้อใจหวัง ฯ

๑ ด้องแดแปรต้อค้อง
ด้องได้ใจยวนยรร

ตากัน
ย่อนได้

ด้องหวังหญิงความศัถย์

ดมโยก

ด้องบ่วนกวนกามใหม่

รุ่มร้อนหวอนโหย ฯ

๑ วันนัพพอพบ

มานั้นจบดบดมนาง

กตอ้งแกดง์แต่งดรรพางค

จะวางเจ้าเบตาไปฤา ฯ

๑ ยามเขยนวนนพิ

บุญบ้ายชายมาจบ

กต็องแกตังแตงงามดบ

เรียมจะระวางเจ้า

๑ แมดงภู่ตู้เกษร

เอาชรวบอาบถุกถ้อ

๑ แมดงภู่ตู้ตองกตบ

กตวกตณบมเมียงมาตย

เอาชรวบอาบคนชาร

บักบ้องปกองพานช้ำ

๑ บกตวักตวจนิต

กตณกตวมวเมหาตง

๑ บกตวักตวตองตั้ง

ใจจ้อคอโกมต

อบอายด้ายเด้าวคนช

คตังเคตาเอารค์ได้

พอพบ

หนุ่มเหน้า

ตาโดกย

เปตาเปตองไปฤฯ ๗

บห่อนเว่นแผ่นพาดคฤฯ

กระพ้อบักฝักแฝงตัว ๗

บิวบาน

ยามยา

รวยริน

ช้านฟงหอมหวน ๗

ชวตรมวยด้วยบุษบง

ระวงยาน้ำตวงมาตย ๗

เดี่ยชนม์

ชุ่นไซ

ยยา

ตบตวงตวงมาตย ๗

- ๑ หะห้ายหน้ายไฉนั๊ก แมตงภูจั๊กรักบัวบาน
 ชมชราบอาบคนชรา ดำราญแฉ้วแฉ้วฉั้นหนี ฯ
- ๑ หะห้ายหน้ายหน้าไคร เด็ดรววด
 แมตงภูจั๊กฤดงวน ดอกไม้
 ชมชราบอาบเอานวด รวยริน
 กัดวกัดฉินนรคไต้ เหงื่อแฉ้วฉั้นหนี ฯ
- ๑ ฉาบฉมอมชราบชู บินหวัดฉู่ฉู่ฉู่
 โกลุ้มหุ้มอับศรี วารีเพ็รยวเหี้ยวดูตาย ฯ
- ๑ ฉาบฉมอมอ้อมโชน บินบน
 ฉ่มฉู่ฉู่ฉู่ฉู่ ร่อนไม้
 โกลุมทอตุตมคนช โรยร่วง
 เหี้ยวหายมตายวคไวั เปด็ยวแฉ้วดูตาย ฯ
- ๑ ทรามส่งวนด๋วนเดาฉนัต บตุฉฉัดวกัดฉฉฉฉฉฉ
 รั๊กแก้วแฉ้วฤภาคตาย บผายจากพวากนฉมต ฯ
- ๑ ทรามส่งวนด๋วนฉฉฉฉ ฉารมฉฉ
 ไซ้ฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉราบเหฉฉฉ

รักแหว่แหว่เกตุยวกลม
นบ่ายคตาคตาเว้น

๐ ติวเรียมเทียมจามรี
ช้องหนามท่ามกลางคน

๐ เรียมเทียมจามรี
ช้องหนามท่ามกลางคน

เดี่ยชีวิตรบคิดตน
อยู่เป็ดองเคื่องคนฮ่อม

๐ กตชายหตายดินแดบ
เคี้ยวคตกตตรงไฉน

๐ กตชายหตายดินพ้อ
ความลัจจัตไฉนจริง

เคี้ยวคตกตตรงจริง
ปากเปด่าเต้าโตมร้อย

๐ เรียมฤาคือบนัทค
ทอชเขียนเรียนพระธรรม

ต้มอย
ห่างร้างถึงยาม ฯ

๕ เชื้อชาติรักถนอมชน
เดี่ยชนมด้อยูปดไป ฯ

ด่งวชน
ไต่ด้อม

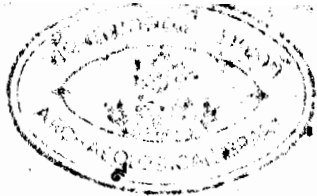
น้องนาง
ออกพันคงคั้น ฯ

คมปแปดบแสบเดี่ยใจ
ปราไศรัยแฉ่รังแกวงทอชตัว ฯ

ดวงหญิง
หนึ่งน้อย

ฤาชื่อ
เดห์ถวนดวงหญิง ฯ

ช่างชาญคัตชัตเกตาชยัน
ไต่ดินเคี้ยวเบี้ยวบิคงอ ฯ

- ๑ ใจเรียมเต็มตุจด้วย บันทัด
คนช่างเกตาเหตาคัด รอบรู้
ทอดเขียนระเมียนอรรถ ธรรมเมศ
ไซอันตันเคี้ยวคุ
๑ ปากอย่าตาพริบเพื่อน กัดอกกเกิดอนเดือนใบบัว
คิดมาหน้าใครหัว มีตัวไฟไฟเิกต่างดนาม ๑
๑ ปากอย่าตาเพ่งเือน พรพริบ
ชตในใบบัวกดับ กัดอกกตั้ง
คิดมาน่าสัตว์คืบที่ ไฟเพิด
ถ้าไฟในตัวทั้ง ทอดไว้ ในดนาม ๑
๑ นงนุชสุดดีวาค์เฮย พิบเคยเอ่ยค่างาม
รักแควแก้วเกตาคาม กล่าว่าถามนึ่งห้องหอทงัน ๑
๑ นงนุชสุดเด่นที่ธา ดงสาร
พิบเคยเฉดยหวาน หวานเหล่น
รักน้องตนเองในการ พารฤกษ์
ถามข่าวกล่าวฤาเว็น ดั่งสร้างหอทงัน ๑

๑ หน้าหัวควเต่าคืบ
ยื่นหัวกดวัดของตอ

๑ หน้าหัวควค่อมเต่า
ผู้ใดไม่แฉ่ดวงหวัง
ยื่นหัวกดวัดตอฝัง
หดคอตอเข้าเรน

๑ คำจริงตั้งเรียมบอก
มีมนับนเหต้อตาม

๑ คำจริงตั้งนี้พิ
งาพญาดำรัสอวย
มีมนับนหมายคอย

ไม่ขามความเย็นย่อน

๑ คำชายหมายขัคน้ำ
ร่องรอยถอยถมหาย

๑ คำชายหมายขัคน้ำ
เด็นบ่หายมตายกดบ

ใครจะนับจับเหวียงยอ
หดคอเข้าเจ้าหดบหาย ๗

ตุงหลัง
เหวียงเว้น

แผ่อยู่
ดำวดนดินเถน ๗

คือช่างออกงอกงาม
บขามค่อนห่อนหดคืบ ๗

ฤาถอย
แฉ่ค่อน

ตามใต้
ห่อนหย่นคืบหลัง ๗

ตบเดื่อนกดคำกตบกดาย
ขัคนชายด้อด้อเด่มอกัน ๗

เดื่อนตบ
เกตตอนต้น

รอยร่องทองแถมหลบ

แยบคายตายถมดิน

๑ คิว^๕พินกดาวสาร

เดินสายตายเดชา

๑ คำพิท^๕แกดงกดาว

คือเหตุกิจการงานการ

แต่เห็นเดินสายจาร

รจนาปรากฏแกดง

๑ ดนง^๕พรพรายแพรง

คุดกันหวนจงใจ

๑ ดนง^๕พรแพรว^๕แพรง

ดินแต่ให้เปรมชาย

คุดกัณฑ์เห็นหาย

แก้ไขใจคุดเคียว

๑ คราชคุดทางเที่ยง

๑ ดน^๕เดียวเห็นยวกต่างคน

หตายเลิศ

ด้อยเดียวโตมหญิง ๑

คือเหตุกิจการงานแผ่นผา

เป็นปรากฏสัตว์รฤทหาย ๑

เฉดยสาร

อ่านแจจ

ตายเลิศ

แต่งไว้ฤทหาย ๑

๑ ดน^๕ตมแต่งแห่งชายโฉน

แก้ไขคุดองคุดคิดตาม ๑

พรายหตาย

๑ กดาว^๕เกยว

๑ โปรยแปล่า

๑ ด้อย^๕ดินดาวต ๑

๑ บบ้ายเดี่ยวเหวียงเล่มอกัน

๑ บบ^๕นป^๕ดิน^๕ดิน^๕เรียม^๕เหมือน ๑

- ๑ เกวียกเปนเช่นภูมี้
กรุงจตุฉนฉี่เมืองขวาง
บรูผู้ถกนาง
ไปทางใต้ไม่คิดตาม ๑
- ๑ เกวียกเปนเช่นไทเทพ จตุฉน
ศักดีใหญ่ไกรษรดีห้
คคู้
เขาดักอ็คเทวี
ถัดถาด
ทางใต้ไปฤาฐ
อยู่ร้างฤาตาม ๑
- ๑ เรียมค้อพระสุทนต์
บักคชนมก้นทางไป
ข้ามเขาเซราชฤกไพโร
นานไกลล่บพบมะโนหระภา ๑
- ๑ เรียมค้ออนฤเบศไท่
สุทนต์
บุกบำเฝ้าเซราชด
เชียวช้ำ
เคียวเคียวเปด็ยวใจจน
ทนเทวศ
ตามนางทางเทียมพ้ำ
เช่นเชือด้าวล่ดวรรค ๑
- ๑ เกวียกเหมือนเงื่อนบพิตร
รลลิตทรฉนินทนนทา
รุกريبล่บดองพงา
ควักตาให้ได้ชุมชง ๑
- ๑ เกวียกเหมือนเงื่อนท้าวผ่าน
ดักถ
รักมารดาถม้วนท
ช้าวใช้

- สิบสองจกท่อน   ทการเนตร
 แด้วส่งลงชุมให้   รัวร้อนฤาเดบย ๑
 ๑ บหดจงหญิงพาด   พระกุนาดสารได้ใจ
 หญิงร้ายร้ายเดี่ยไทด   พิตได้มยอยู่ค้ครองตอง ๑
 ๑ ไม่หดจงจ่อด้วย   หญิงพาด
 ในกุนาดสารปาน   เปรียบไว้
 เปนรเบียบเทียบเทียบทาน   ชวรเมศ
 หญิงร้ายชจายกตใหม่   หักเดยวแดงหนี ๑
 ๑ เกวอกเกดออนเหมื่อนพาด   ได้มารศรีปรับังไป
 ฝากน่องตองติดใจ   พิตได้มยอยู่ค้เคียงเอง ๑
 ๑ เกวอกเหมื่อนเงื่อนเมือครั้ง   พาด
 รับนุชอุตมศรี   ฝากน่อง
 เดี่ยดัดยคคชนม์   พิตรนาค
 เอาเองเพดงบนตอง   ท้าวถัมไถตัญ ๑
 ๑ กถ้าวจริงยังปานกระษัตริ   ษทรูตริวัดตัดขาดโย
 ดูตะพระรามไป   บ้าไทดนิบสิบตีปี ๑

4209.1
๑452 ก65

๑๕

๑ ใจจริงตั้งนพ
เขาเยี่ยงเพียงจักรพรรดิ
คงคำก่าจัตวรัตน์
ดิบดิบไปช้า

ถือสัตย์
ผ่านหน้า
ราเมศ
ข้ามต่างฝั่งมาร ๗
หมดระดับเท่านี้

หนังสือสงวน
ห้าม
นำออกนอกห้องสมุด

พิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติ

-3.ก.พ.2531

003243